

ข้อเสนอเพื่อการบริหารจัดการด้านแรงงานข้ามชาติในภาวะวิกฤติโควิด 19

เวทีสาธารณะ “คุณค่าแรงงานข้ามชาติและสุขภาวะคนไทย”

วันที่ 21 กรกฎาคม 2563 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคาร 3 (เก้าอี้แดง)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นับตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ประเทศไทยมีการกำหนดนโยบายหลายด้านในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และมีประกาศปิดด่านพรมแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศเมียนมา และประเทศมาเลเซีย เพื่อระงับการเข้าออกประเทศ ซึ่งเป็นเหตุให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมากไม่สามารถเดินทางกลับบ้านที่ประเทศต้นทางได้

เพื่อให้แรงงานข้ามชาติผู้ซึ่งมีเอกสารอนุญาตการทำงานที่ใกล้หมดอายุหรือหมดอายุ รวมถึงแรงงานที่กำลังดำเนินการต่อใบอนุญาตทำงาน แต่ด้วยเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หน่วยงานราชการไทยที่ให้บริการในการจัดทำเอกสารอนุญาตการทำงานของแรงงานข้ามชาติหยุดทำการชั่วคราว รัฐบาลจึงได้มีการประกาศผ่อนผัน ให้แรงงานเพื่อนบ้านสามสัญชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยในกลุ่มการจ้างงาน 3 กลุ่ม คือ **กลุ่มที่หนึ่ง** แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา ซึ่งได้รับการยกเว้นให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อทำงาน ซึ่งได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562 และนายจ้างได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการแรงงานข้ามชาติต่อกระทรวงแรงงานภายในวันที่ 31 มีนาคม 2563 ให้สามารถทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 และในระหว่างการผ่อนผันให้นายจ้างและลูกจ้างดำเนินการทำเอกสารอนุญาตการทำงานให้แล้วเสร็จ **กลุ่มที่สอง** แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน ที่มีวาระการจ้างงานครบสี่ปี และการอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยสิ้นสุดลง จึงผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้อยู่ในประเทศไทยเพื่อทำงานได้จนถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 และ**กลุ่มที่สาม** แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชาและเมียนมา ซึ่งได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทยตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 โดยผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้อยู่ในประเทศไทยเพื่อทำงานได้จนถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2563

นอกจากนี้จะมีกลุ่มแรงงานที่มีความซับซ้อนด้านสถานะทางกฎหมายของตนเอง บางคนมีบิดา-มารดา เป็นกลุ่มชาติพันธุ์แต่ตนเองไปขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติ มีบัตรประจำตัวประเภทกลุ่ม "00" และบางคนมี หนังสือเดินทางชั่วคราว (CI) แล้วไม่ได้ไปดำเนินการขออนุญาตทำงานตาม MOU เพราะรู้ว่าตนเองไม่ใช่กลุ่ม แรงงานข้ามชาติ และมีกลุ่มบุคคลที่เคยเป็นแรงงานข้ามชาติแต่ตอนนี้อายุเกิน 55 ปี ไม่สามารถขออนุญาต ทำงานได้ และไม่สามารถกลับประเทศต้นทางได้ ทำให้บางคนต้องพยายามหาช่องทางทำให้ตนเองมีสถานะที่ ถูกต้องตามกฎหมาย อาทิ ไปยื่นคำร้องสถานะในทะเบียนราษฎรตามมาตรา 38 วรรคสอง พ.ร.บ.การทะเบียน ราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งบางคนไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ทำให้เกิดการทุจริตหรือเรียกรับผลประโยชน์ ขณะเดียวกันกระทรวงแรงงาน ยังได้ออกประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานใน ราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อผ่อนผัน ให้คนต่างด้าวที่การอนุญาตทำงานสิ้นสุดสามารถทำงานไปพลางก่อนได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ถึง วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยหลังสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการ ให้หน่วยงานด้านความมั่นคงดำเนินการ ตรวจสอบปราบปราม จับกุมดำเนินคดีนายจ้าง แรงงานผิดกฎหมายที่ลักลอบทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่าง เคร่งครัด

ปัจจุบันใกล้จะถึงกำหนดในการผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติสามารถอยู่ในราชอาณาจักรแล้ว รัฐบาลยังไม่มีท่าที แต่อย่างไร ยังไม่แน่ว่าจะมีการเปิดประเทศหรือไม่ แรงงานข้ามชาติจะสามารถเดินทางกลับประเทศต้นทางได้ หรือไม่และยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการปัญหาด้สนสถานะทางกฎหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากังวล หากรัฐยังไม่มี มาตรการในการรองรับ อาจเกิดความวุ่นวายแรงงานข้ามชาติจำนวนมากจะถูกจับ และผลักดันกลับประเทศต้น ทาง หรืออาจจะกลายเป็นแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทยต่อไป ดังนั้น

เครือข่ายองค์กรด้านสิทธิสถานะบุคคล 32 องค์กร เครือข่ายแรงงานภาคเหนือ ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และภาคีอื่น ๆ รวมถึงแรงงานข้ามชาติกลุ่มต่าง ๆ จึงได้มีข้อเสนอมายังรัฐบาลดังนี้

ระยะที่ 1 เร่งด่วน ขอให้รัฐบาลขยายระยะเวลาในการผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติ 3 สัญชาติ ในกลุ่ม ต่อไปนี้ (1) กลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยตามบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือด้าน แรงงาน (MOU) ที่มีวาระการจ้างงานครบสี่ปี และการอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยสิ้นสุดลง (2) กลุ่มที่นายจ้าง ไม่ได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการแรงงานข้ามชาติต่อกระทรวงแรงงานภายในวันที่ 31 มีนาคม 2563 และ (3) กลุ่มแรงงานข้ามชาติที่อายุครบ 55 ปี ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานต่อไป โดยขยายระยะเวลาออกไปอีกจนกว่าจะ มีการเปิดพรมแดนอย่างเป็นทางการระหว่างประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน และให้แรงงานข้ามชาติทั้ง 3 กลุ่ม สามารถทำงานได้โดยยกเว้นเงื่อนไขการทำงานผิดประเภท การทำงานผิดนายจ้าง และทำงานผิดสถานที่

ทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 แรงงานข้ามชาติมีความจำเป็นต้องทำงานที่อาจจะไม่ตรงกับประเภทงาน หรือนายจ้างที่กำหนดในบัตรเพื่อให้มีรายได้สามารถดำรงชีพอยู่ได้

ระยะที่ 2 ขอให้รัฐบาลมีนโยบายจัดให้มีการขึ้นทะเบียนรอบใหม่สำหรับแรงงานข้ามชาติกลุ่มต่อไปนี้

(1) กลุ่มที่นายจ้างไม่ได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการแรงงานข้ามชาติต่อกระทรวงแรงงาน ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2563 โดยต้องลดค่าใช้จ่ายสำหรับการขอใบอนุญาตทำงาน การขอวีซ่า การตรวจสุขภาพ ลงอย่างน้อย 50 เปอร์เซ็นต์ และสำหรับค่าตรวจสุขภาพให้เรียกเก็บปีต่อไป

(2) กลุ่มแรงงานข้ามชาติที่อายุครบ 55 ปี ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานต่อไป แต่ไม่สามารถเดินทางกลับไปอยู่อาศัยที่บ้านเกิดในประเทศต้นทางของตนเองได้

(3) มีการจัดการปัญหาสถานะทางกฎหมายของบุคคลที่ยังมีความซับซ้อนหรือไม่ชัดเจนให้ได้มีสถานะที่ถูกต้อง

จัดทำข้อเสนอโดย

1. มูลนิธิเครือข่ายสถานะบุคคล (คสท.)
2. ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. มูลนิธิกะเหรี่ยงเพื่อการพัฒนาและบริการ
4. มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์
5. มูลนิธิพัฒนาลาหู่ในประเทศไทย
6. มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก
7. เครือข่ายแรงงานภาคเหนือ
8. เครือข่ายสถานะบุคคล 32 องค์การ
9. มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน
10. มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา

วันที่ 21 กรกฎาคม 2563